
[2020-39-RE](#)

Causa 2020-39-RE

(Alves Merelas c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 237-2020. Recurs d'empara

Aute del 13 de juliol del 2020

BOPA núm. 92, del 22 de juliol del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de maig del 2020, per la representació processal del Sr. Marc Alves Merelas, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 16 d'abril del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la mateixa norma, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que acordi la llibertat provisional simple o condicionada del recurrent (tenint el seu consentiment per romandre al seu domicili amb control monitoritzat);

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 26 de març del 2019, la Batllia de Guàrdia (Penal) va dictar un aute de processament contra, entre d'altres, el Sr. Marc Alves Merelas per un presumpte delictes major d'introducció de producte estupefaent marihuana en gran quantitat i va acordar la seva presó provisional, ja que va apreciar que en cas de ser deixat en llibertat hi havia un alt risc de sostracció a l'acció de la Justícia, de reiteració del delictes i d'obstrucció al bon desenvolupament de la instrucció (apartats 2, 4 i 6, respectivament, de l'article 103 del Codi de procediment penal).

1.2. El 17 de març del 2020, la representació processal del Sr. Marc Alves Merelas va presentar una petició de llibertat provisional, i, el 23 de març del 2020, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual va decidir mantenir la mesura cautelar de presó provisional.

1.3. La representació processal del Sr. Marc Alves Merelas va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 16 d'abril del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava l'aute del Tribunal de Corts impugnat.

1.4. El 6 de maig del 2020, la representació processal del Sr. Marc Alves Merelas va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 16 d'abril del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la mateixa norma.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret perquè la Sala Penal, en primer lloc, s'ha limitat a transcriure els motius continguts en l'aute recorregut del Tribunal de Corts per denegar la seva petició de llibertat, en segon lloc, no s'ha pronunciat ni tan sols mínimament sobre els seus arguments d'apel·lació i, en tercer lloc, ha omès de pronunciar-se sobre la seva pretensió subsidiària d'atorgament de la seva llibertat de manera condicionada.

- Considera que s'ha vulnerat igualment el dret esmentat pel fet que la Sala Penal ha valorat indegudament el seu risc de sostracció a l'acció de la Justícia, atès que és andorrà, ha viscut tota la seva vida al Principat, el seu pare i germans són andorrans i té una feina estable. Segons el seu parer, la seva fugida no seria viable i cas de succeir, es podria demanar la seva extradició.

- Destaca que la pena susceptible de ser aplicada no es pot considerar un compliment anticipat de la pena de presó ferma que se li pugui imposar, altrament, s'estaria vulnerant el seu dret a la presumpció d'innocència.

- La proximitat del judici tampoc hauria de ser una raó per impedir la seva posada en llibertat provisional, si el seu arrelament es valorés de forma positiva.

- Segons el seu parer, tampoc és viable que es pugui induir la reiteració del delictes, ja que fa un any que està privat de llibertat i que és la primera vegada que ha estat pres, fets que l'han dut a penedir-se dels errors comesos i a intentar recuperar una vida normal.

- Sobre el motiu de l'apartat 6 de l'article 103 del Codi de procediment penal, manifesta que aquest només s'aplica a la instrucció i no a la fase intermitja. Per tant, un cop acabada la instrucció aquest apartat ja no pot justificar el manteniment d'una presó provisional, en cas contrari, s'estaria fent una interpretació extensible en detriment del reu.

- Afegeix que no té cap intenció d'obstaculitzar el bon desenvolupament de la causa, al contrari, afirma que la seva compareixença estaria garantida, però destaca que no hi ha cap testimoni en aquesta causa que incrimini als processats i que la seva incompareixença tampoc impediria la

imputació del delictes als coprocessats.

- Per tots aquests motius, considera que el seu manteniment en presó provisional no està justificat i s'està vulnerant el seu dret a la llibertat, sobretot havent-hi altres mesures cautelars menys lesives que enumera.

- Finalment, al·lega que l'acte impugnat no està signat per cap magistrat de la Sala penal i, per tant, és nul.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que acordi la seva llibertat provisional simple o condicionada (tenint el seu consentiment per romandre al seu domicili amb control monitoritzat).

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal recorda que la presó provisional és una mesura excepcional que ha de ser justificada amb els motius enunciats a l'article 103 del Codi de procediment penal.

- Destaca que el delictes imputat al processat és greu (importació de 6 kg de marihuana), pel qual la pena mínima seria de 3 anys de presó i la màxima de 6 anys.

- Considera que l'arrelament del processat (apartat 2 de l'article 103 esmentat), el qual no té fills, ni parella, ni negoci propi (sinó només un treball que no l'ha dissuadit de lliurar-se al tràfic de drogues) no té entitat suficient per contrabalançar el risc de fugida. Afegeix que la proximitat de la celebració del judici, ja que la instrucció ha finalitzat, incrementa aquest risc.

- Pel que fa al risc de reiteració del delictes (apartat 4 d'aquell mateix article), estima que el processat ha demostrat anteriorment una conducta additiva i un menyspreu de les regles socials i legals.

- Sobre l'obstaculització eventual de la instrucció, manifesta que en fase de judici aquesta s'ha d'entendre com la necessitat de garantir el normal desenvolupament de la vista oral, precisant que en aquest cas la presència del processat és molt necessària per les implicacions que la seva participació comporta per a la resta de coprocessats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, en la nova redacció donada per la Llei 14/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, estableix que el recurs d'empara s'interposa contra: a) les sentències que desestimen en fase de recurs les demandes presentades en el marc del procediment urgent i preferent; b) els autes que desestimen o no admeten en fase de recurs els incidents de nul·litat; i, c) les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia, encara que no s'hagi interposat un incident de nul·litat. En fer-ho així, és coherent amb el criteri habitual en els sistemes de "*jurisdicció constitucional concentrada*" que impliquen l'aplicació del principi de subsidiarietat i que exigeixen que el Tribunal Constitucional no hagi de conèixer d'un assumpte mentre aquest encara estigui sota la consideració de la justícia ordinària. Amb el benentès que aquest coneixement o consideració no es predica de la integritat del procés del que es tracti, sinó que pot fer referència a una incidència, dotada de substantivitat pròpia i que, per aquest motiu

es tracta en un procés específic i diferenciat respecte de la causa principal.

3.2. En el cas que constitueix l'objecte d'aquesta causa, el recurrent al·lega la vulneració dels seus drets fonamentals i de les seves llibertats pel fet d'haver estat acordada en contra d'ell, la mesura cautelar de la presó provisional en un determinat procés penal. No s'ha tramitat cap procediment "*urgent i preferent*" ni tampoc cap incident de nul·litat d'actuacions. Ens trobem, doncs, en el supòsit previst en el tercer lloc dels esmentats en el fonament jurídic anterior, aquell en el qual el recurs d'empara es produeix *per saltum* sobre l'incident de nul·litat d'actuacions. La presó provisional va ser acordada per aute del 26 de març del 2019, sense que consti que contra ell s'hagués interposat recurs de cap mena. Va ser quan el recurrent va formular una petició de revisió del seu estat, que el Tribunal de Corts va dictar l'aute del 23 de març del 2020 que constitueix la base sobre la qual es construeix aquest recurs d'empara. D'altra banda, cal deixar ben establert que el recurrent al·lega en el seu escrit demanant l'empara que ha vist vulnerat el seu dret fonamental a la llibertat personal, però no utilitza el procediment urgent i preferent, ni l'incident de nul·litat d'actuacions, sinó el recurs directe, entenent així que la vulneració del seu dret fonamental s'ha produït amb ocasió de l'exercici del seu dret a la jurisdicció que ha resultat desatès per les raons que exposa i que analitzarem amb posterioritat. En darrer terme, cal remarcar que el recurs originari no es formula contra l'aute que decreta la presó provisional, sinó contra l'aute que desestima la pretensió del pres en el sentit que la seva situació sigui modificada. Per aquest motiu, l'anàlisi d'aquest Tribunal s'ha de limitar a determinar si s'han produït fets nous que justifiquin i exigeixin la modificació de la seva situació personal. En tot cas, evidentment el focus d'aquesta resolució s'ha de projectar sobre el moment -16 d'abril del 2020- en el qual va ser dictat l'aute recorregut –*ex tunc*- i no sobre l'instant actual –*ex nunc*.

3.3. La demanda d'empara es fonamenta en la suposada vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a una resolució fonamentada jurídicament i es concreta en: a) el fet que l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia repeteix els arguments de l'aute del Tribunal de Corts; b) l'aute esmentat no considera específicament els arguments donats pel recurrent en l'escrit d'apel·lació; i, c) singularment, no es fonamenta la petició subsidiària de substituir la presó provisional per una alternativa de menor intensitat.

Tractarem per separat aquests raonaments concrets, però des d'ara mateix cal deixar ben assentats alguns principis fonamentals: primer, les decisions sobre la presó provisional, com sobre totes les altres mesures provisionals, són de competència de la jurisdicció ordinària i al Tribunal Constitucional només li correspon vetllar per tal que s'acordin amb el degut respecte als drets fonamentals; segon, la presó provisional és, i solament és, una mesura provisional i en cap cas pot ser entesa com el compliment anticipat d'una pena, ni confosa amb aquest compliment anticipat; i, tercer, cal distingir entre el moment en què es dicta la resolució acordant la presó provisional i aquells altres en els quals es confirma o ratifica aquesta presó, com a conseqüència d'una sol·licitud de la part afectada en el sentit que resti sense efecte o resulti substituïda per una altra mesura cautelar.

3.4. Quant al primer dels fonaments del recurs, cal manifestar que, com ja ha tingut ocasió de repetir aquest Tribunal i resulta de la jurisprudència constitucional comparada, l'obligació de fonamentar les resolucions exigeix exactament que la decisió estigui precedida de l'argumentació corresponent, però no exclou ni allò que s'ha denominat "*motivació per remissió*", ni tan sols la utilització de fórmules estandarditzades prèviament configurades. Sempre, evidentment, que hi hagi enllaç lògic entre l'argumentació i la decisió. En el cas que ens ocupa, els "*considerants*" II, III i IV raonen suficientment la procedència de la mesura cautelar. I és veritat que es recull, de vegades textualment, el mateix raonament utilitzat pel Tribunal de Corts en l'aute objecte d'apel·lació. Aquest

fet, però, no es reprovable, atesa la solidesa de l'argumentació del Tribunal *a quo* i la possibilitat ja esmentada de la motivació per remissió.

Respecte del segon motiu en defensa de la suposada vulneració del dret a la jurisdicció, també hem de reiterar, com ja hem fet en nombroses ocasions, que els tribunals no estan obligats a donar una resposta concreta a totes i cadascuna de les al·legacions de les parts –*individualització*–, sinó que només cal donar una resposta, que pot ser llarga i detallada o concisa i breu, a la pretensió –en sentit tècnic– de la part concernida –*substanciació*.

Finalment, pel que fa al tercer motiu, és obvi que si es considera encertada l'adopció de la mesura cautelar en una determinada forma, no cal examinar si també ho seria en una altra de menor intensitat.

3.5. També, cal remarcar que la majoria de les al·legacions de la part recurrent es projecten sobre el fet que fos acordada la presó provisional en l'aute del 26 de març del 2019, dictat per la Batllia de Guàrdia, i molt menys sobre el fet objectiu del transcurs de pràcticament un any fins a la denegació de l'aixecament de la presó provisional o de l'afebliment de la mesura cautelar. En realitat no s'al·leguen fets ni motius jurídics que justifiquin que una decisió adoptada l'any 2019 sense el consegüent recurs, s'hagi de modificar en el moment –any 2020– en el qual es demana. Simplement s'al·lega el transcurs del temps i implícitament que, per aquesta raó, l'encausat difícilment podria interferir en la recopilació sumarial del material probatori. Però aquesta no és l'única raó de l'adopció de la mesura cautelar. Ho són la gravetat dels fets, la manca d'arrelament i la necessitat de garantir la presència de l'encausat en l'acte del judici oral, que sembla proper a celebrar-se. També per aquest motiu, doncs, el recurs d'empara no pot ser admès a tràmit.

3.6. En darrer terme, és procedent respondre a l'al·legació tercera de l'escrit formulant el recurs d'empara, en el sentit que l'aute recorregut no està signat per cap dels magistrats que componen la Sala Penal Tribunal Superior de Justícia. En efecte, així sembla resultar de l'exemplar acompanyat al recurs, en el qual el secretari d'aquell Tribunal acredita que és una fotocòpia conforme al seu original que es troba a la Secretaria del Tribunal Superior de Justícia. No hi ha constància, però, que l'exemplar original no estigui degudament signat. De tota manera si finalment resultés així, el fet no tindria rellevància constitucional, sinó que seria una qüestió de jurisdicció ordinària o de control per part de l'òrgan de govern del poder judicial que hauria de decidir les conseqüències d'aquest fet i, eventualment, les responsabilitats a les quals podria donar lloc.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-39-RE presentat per la representació processal del Sr. Marc Alves Merelas contra l'aute del 16 d'abril del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2020.

Dominique Rousseau
President

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat Magistrat

Jean-Yves Caullet